

Posudek na rigorózní práci

„Vliv trestné činnosti odsouzených žen a jejich pobytu ve výkonu trestu na vnímání viny a smysluplnosti života,“

kterou předkládá

Mgr. Hana Kušnířová

Autorka vychází z vlastní dlouhodobé psychologické práce s odsouzenými k trestu odnětí svobody a zaměřuje se na důležité téma vnímání viny, jež propojuje s problematikou vnímání smysluplnosti života odsouzenými.

V teoretické části postupuje autorka od tématu viny, jemuž se věnuje z několika perspektiv (kap. 1). Navazuje kapitolou 2 o trestu, jeho funkci, podmínkách výkonu trestu odnětí svobody u odsouzených žen ve věznici v Opavě a výchovných aspektech trestání. Autorka v této kapitole klade důraz na pozitivní motivační prvky v přístupu k odsouzeným vězněným osobám. Kapitola 3 se zaměřuje na lítost a pokání. Seznamuje mimo jiné s institutem narovnání v různých zemích. Dále se autorka věnuje pečlivě fenoménu odpuštění (kap. 4). V kapitole poněkud postrádám více zpracovaný rozdíl v procesu odpuštění u obětí trestných činů a pachatelů – odsouzených ve výkonu trestu. Pátá kapitola je věnována odpovědnosti a teoretickou část uzavírá 6. kapitola s názvem „Smysluplnost bytí“, v níž se zabývá m.j. i psychospirituální krizí.

Témata, jež autorka v teoretické části zpracovává jsou pro odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody klíčová, stejně jako pro odbornou práci s nimi. Jejich výklad je zajímavě prokládán příklady a krátkými kazuistickými vstupy. V teoretické části se však místy vyskytují zásadní tvrzení, jež nejsou opřena o vhodnou citaci či odkaz – např. „v minulosti se ukázalo, že tvrdost trestu nemá vliv na snížení úrovně kriminality“.

V empirické části provádí autorka šetření, které se zaměřuje na odsouzené ženy a jejich vnímání smysluplnosti života, pohled na sebe, na trestnou činnost a hodnoty. Jde o pachatelky majetkové trestné činnosti a o pachatelky násilné trestné činnosti. Autorka chce sledovat odlišnosti mezi odsouzenými v nástupním oddělení a odsouzenými, které již strávily určitou dobu ve výkonu trestu. Přidává ještě dělení na

prvotrestané a opakovaně trestané. Cílem šetření je přinést informace o odlišnostech jednotlivých sledovaných skupin tak, aby tyto informace byly využitelné odborníky pracujícími ve věznicích.

V úvodu empirické části autorka vymezuje výzkumné cíle, dále uvádí informace o použitých metodách, jimiž jsou PIL – test smyslu života (Purpose in Life), sebeposuzovací škály týkající se sebepoznání a sebeoceny, postoje k trestnému činu a hodnotového systému respondentů a dotazník týkající se vnímání viny u odsouzených. Charakterizuje soubor respondentů, jenž celkově čítal 115 osob (od všech se nepodařilo získat kompletní informace). V rámci podkapitoly, v níž jsou uvedeny výsledky však vyplývá, že jednotlivé zvolené skupiny čítají velmi různorodý počet respondentů, někde je toto číslo pro možné vzájemné porovnání skupin velmi malé (4, 6)! Navazuje kapitola diskuse, kde jsou dosažené výsledky interpretovány z hlediska praxe autorky a uváděny do souvislostí, autorka uvažuje o praktických aplikacích. Některé naznačené trendy jsou zajímavé (např. snižování vnímání smysluplnosti života u odsouzených žen s přibývajícím počtem trestů), vzhledem k výše naznačeným nedostatkům je ale nelze vnímat jako určující. V diskusi chybí reflexe limitů empirické studie.

Práce se zabývá důležitým tématem, pro lepší možnost interpretovat výsledky studie měla autorka však zůstat u hrubšího dělení.

Z formálního hlediska je práce přehledná a dobře strukturovaná.

V textu se objevují opakovaně nesprávně realizované sekundární citace, seznam literatury je místy nesprávně řazen, některé odkazy jsou v chybném tvaru. Seznam obsahuje relevantní odborné zdroje.

Práce je doplněna četnými přílohami, z nichž jsou velmi zajímavé a ilustrativní dvě kazuistiky odsouzených žen.

Mgr. Hana Kušnířová předložila práci, která splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Doporučuji, aby se stala obhajobou na katedře psychologie UK FF v Praze.

Praha 24. 10. 2011

PhDr. Hedvika Boukalová, Ph.D.